

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATI
Strada Zrinyi, Nr.1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la admira
strație.

Mulumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se m
napoiază.

ROMÂNUL

Cine-s decorații, eroii noștri?

O îndatorire obștească.

Arad, 20 Sept.

Câți dintre Români desinteresați nu-și vor fi pus întrebarea aceasta: cine-s decorații noștri, cum îi cheamă, ce înfățișare au, ce rang, cât de valoroasă-i decorația, care le este satul, ce vrâstă și unde au săvârșit eroismul, cu prețul căror jefite? Vor fi mulți optimiști cari vor crede că-i ușor lucru să-i cunoaștem, criteriul poate fi găsit fără prea multă sforțare, îl vom fi având noi, ziarele românești. — Nu!

Dacă am lua ca criteriu *numele* decorațiilor citind paginile „Cărții de aur” a armatei austro-ungare, nu putem să nu fim expuși erorii. Sunt Români cu nume ungurești, sârbești — mărturii fidele ale unor anume ere istorice de influență forțată. Dar sunt și străini cu nume cari par a fi românești. Pe paginile Cărții de aur nu se specifică naționalitatea...

Să ne orientăm după *regimente*? Criteriul iarăș nu-l vom găsi, vom da iarăș greș. În timpul operațiunilor militare dezvoltate cu mai multă ori mai puțină amploare s'au întâmplat diferite schimbări, transferări dela un regiment la altul, ca pretutindeni, în toate armatele luptătoare.

Și atunci?

Criteriul ultim, singurul adevărat, îl are obștea românească. Eroii decorați au aici acasă, în orașe și sate părinții, neamurile cari au despre ei toate informațiile, ramele iconelor și pereții sunt împodobiți cu fotografiile

lor; aici sunt intelectualii cari desigur sunt desinteresați de soarta tuturor celor plecați din localitatea lor să se boteze cu sânge.

Trebue să ne cunoaștem cât mai grabnic decorații, să știm câți s'au învrednicit de distincțiile comandamentului suprem al armatei austro-ungare. Câți trăiesc și câți au plătit cu viața eroismul. Și nu-s puțini! Voinicii noștri au știut să se impuie, să exceleze prin aptitudini ostășești cari au stors admirația celor mai îndărătnici, mai severi, mai rezervați dintre comandanți față de elementul reprezentativ al vigoarei și frumuseții Românilor din monarhie. Și-i știut luoru că-s scump plătite decorațiile.

Este aceasta întâia îndatorire grabnică obștească pentru constituirea unui *Album al decorațiilor români*. N'am vrea să ne poticnim isbindu-ne de indiferentism, de zăboveală, de incapacitatea de a pricepe rostul unui astfel de album!

Alte îndatoriri s'au putut citi în repetite rânduri în presa noastră: de a se trimite *Asociațiunii* fotografiile celor morți în campanie dintre membrii ei ori ale tuturor morților soldăției românești cum a adaus dna *Maria Baiulescu*, pentru un album; de a se constitui statisticele, acele *condice parohiale*, cu numele tuturor celor plecați sub arme, de a purta solitudine față de răniții români, de a stârpi analfabetismul, de a întări situația noastră economică. Peste tot cei de acasă trebuie să joace rolul acelor forțe sociale, cari

întăresc un popor, îi susțin demnitatea națională și-i pregătesc independența economică. împotriva tuturor obstacolelor ce le-ar aduce timpul... Nu-i permis să abdicăm dela rosturile noastre naționale.

Față de cei intrați sub arme și s'au validat, au fost distinși cu decorații ori nu, obștea românească are aceste două îndatoriri față de ei: decorații să-i avem într'un *album*, iar toți eroii într'o *Carte de aur românească*. Cu întâii eroi în mintea unor buni români a răsărit gândul colecționării dovezilor de vitejie, știindu-se prea bine ce *importanță politică* poate avea o colecționare ca aceasta.

„*Românul*” va edita acest Album care nu poate lipsi din casele bunilor Români, intelectuali și țărani. Albumul trebue scos cât mai grabnic și fiindcă decorații noștri sunt mulți și cunoașterea tuturor este anevoioasă, publicarea lui va necesita mai multe volume. „*Românul*” va edita și *Cartea de aur românească* atunci când vom avea informațiunile sigure, când se vor cunoaște exact contribuțiile de tot felul pe cari Români monarhiei le-au prestat în campania actuală. Cu editarea acestei publicațiuni se va stărui pe larg și credem în chip hotărîtor asupra consecințelor politice ce trebue să le aibă aceste jefte.

Pentru publicarea Albumului decorațiilor români și a Cărții de aur românești ne adresăm tuturor Românilor de bine să ne dea concursul, informațiile de lipsă:

1. Pentru Albumul decorațiilor români să ni se trimită fotografiile celor decorați, câteva date biografice (satul, vrâsta, regimentul, compania) și o scurtă notă despre istoricul medaliei (ce vitejie a fost răsplătită cu me-

Cântec.*

Când zăresc dușmana ceată
Si-aud pocnetul de pușcă,
Murgul alb și furtunatic
Joacă dârz și frâu-și mușcă.
Joacă dârz și lung nechează,
Numai pîntenu-mi așteaptă,
Ca săgeata să mă poarte
Prin dușmani, la luptă dreaptă.

Ca furtuna, ca vârtejul
Se înaltă, și porneste,
Si în goana lui turbată
Stavila nu'l mai oprește.
Iară spada-mi strămoșească
Frate bun cu crunta moarte,
Prin a dușmanilor rânduri
Moarte duce, moarte mparte.

Murg voinic, tovarăș dulce
Zilelor de voinicie,
De-a fi scris în cartea sorții
Isbâna a noast' să fie,
Să mă duci în șor sălbatic,
Zornic până la mpăratul,
Să fiu solul de isbândă,
Să se bucure tot natul.

*) Din volumul ce va ieși de sub tipar: „Din zile de lăle și sânge”.

Dar de-a fi să mor pe-acolo,
Cu copita groapă-mi sapă
Și cu dinții mă aruncă
In întunecoasă groapă.
Solitar apoi te ndreaptă...
Spre satul ce'n flori suride,
La căsuța din livadă
— Stai, pân poarta-ți vor deschide.

Bistrița .

Emil A. Chiffa.

Alexandru Ciura:

In războiu.

Un volum de schfte.

Scriitorii transilvăneni rămași acasă, luptă și ei, după puterile lor, pentru împlinirea idealurilor mari ale neamului românesc. Unii dintre neobosiți, își scot volumul. Alții se înșirue în armata tăcută a acelor șapte muze ale frumuseții și cu verbul fantastic al duioșiei, varsă pe câmpia tăcută a hârtiei sângele inimei lor... Sunt de admirat eroii aceștia modești ai epocii în care trăim. Departe de sgomotul lumii, aproape de suferințele soldaților noștri, unii din scriitorii transilvăneni servesc cauza dreaptă a vre-

mei și adună, cu mare jertfă și cu multă abnegațiune florile morții din Galiția...

O, doar atâția din cei mai buni ai noștri zac astăzi tăcuți pentru totdeauna în pământul primitor, atâtea gesturi, atâtea visuri, atâtea priviri și blesteme răcnite s'au stins în noianul uitării și cine să le eternizeze pe aceste dacă nu scriitorul? Sufletul artistului adevărat adună strălucirile lumesti ca o oglindă fermecată și ni le pune înaintea ochilor retușate, dându-le o formă neperitoare și cu cât artistul este mai conștient, cu atât alcătuirea lui este mai sinceră — o poți recunoaște, chiar dacă constituie o serie de fapte barbare.

Am toată simpatia pentru Al. Ciura, că și-a pus dragostea de muncă în serviciul celor suferinzi. Pe alți autori, îi ademenește și acuma lumea biopică, senzuală și lirică a individualității. Cei mai mulți scriitori români — asta fără supărare să fie spus — își octroiază asupra publicului egocentrismul lor și așa, chiar dacă este delicat și perfect, repugnă simțirii noastre comune. Astăzi scriitorul nu mai poate fi un „eu”, căci reprezintă energia celor dispăruți și *trebuie* să reprezinte cauza celor, ce nu pot reprezenta nici o cauză — astăzi, scriitorul român, nu poate avea alt ideal și țintă decât a fi cronicarul literar al evenimentelor, opera lui trebuie să reprezinte suferințele și durerile neamului nostru și disprețuesc pe acel, care caută

data respectivă). Pe plic să se precizeze: „pentru Albumul decorațiilor”.

2. Pentru Cartea de aur românească: orice act de vitejie al soldaților noștri. Indesebi solicităm sprijinul ofiterimei noastre care-și va fi făcut desigur cartele cu note prețioase. Pe plic să se precizeze iarăș: „pentru Cartea de aur românească”.

Nădăjduim că se va recunoaște importanța acestei inițiative a ziarului „Românul” și așteptăm plini de încredere sosirea materialului prețios.

Situația în Balcani.

Ce zice presa bulgară și cea greacă.

„Echo de Bulgarie” ocupându-se de situația din Balcani, spune că e departe de a fi lămurită. Opinia publică nu mai știe ce să creadă din atâtea șgomote, ce au luat naștere în urma unor măsuri de precauție luate de Unguri la frontiera României. Ziarele de senzație, potrivit obiceiurilor lor inavuabile, au alarmat publicul, iar profesii politici arătau lumii că nu e departe vremea când armatele celor două împărății vor încălca teritoriul român.

Toți uitau însă că Germania și Austro-Ungaria au altceva mai bun de făcut decât a-și crea noi inamici, atunci când nici cu cei vechi n-au sfârșit și cu România, unde domnește un Hohenzollern, nu poate fi cu ușurință umilită.

E probabil, ba chiar posibil ca Ungaria să voiască a da a înțelege României, că drumul spre Ardeal e bine păzit; dar dela aceasta și până la a prezice o agresiune austro-germană peste Carpați, e o colosală distanță, e o complectă lipsă de simț politic.

Regretabil este, că chiar unele cabinete ministeriale n-au nici un simț politic, cum e cazul guvernărilor dela Atena și Niș, cari își mențin cu încăpăținare politica lor de negațiune, care e cauza tuturor nenorocirilor din Balcani.

Politica acestor două țări se bate cap în cap: Serbia vrea să dea impresia că a primit nota înțelegerii și e gata a satisface pe Bulgari, Grecia proclamă pe de altă parte existența alianței greco-sârbe, necesitatea de a avea o frontieră comună cu Serbia și guvernul grec se opune ca Doiranul, Ghevgheli și Monastirul să fie cedat Bulgariei.

Cu alte cuvinte, noi Bulgarii înțelegem, ca pentru Iștip, Coceana și Radovici să vărsăm noi valuri de sânge, în timp ce Grecia, să aș-

tepte cu mâinile încrucișate ca Turcul să fie doborât, pentru a-și cere partea sa de pradă, și încă ce parte!

Bulgaria în timpul acesta — după trista experiență din 1913 — va observa toate angajamentele luate, însă nu va primi nici o propunere ce n'ar satisface pe deplin.

Afirmarea menținerii stricte a alianței greco-sârbe e un avertisment de care Bulgaria știe bine a ține seamă.

Să se șteargă tristele amintiri din 1913 și numai atunci pacea și siguranța sunt posibile în Balcani. Grecii și Sârbii nu pot, ori nu vor să înțeleagă acest adevăr și nu-și dau seama la ce amare pericole se expun menținând situația de până acum.

Deci nu trebuie să ne mirăm de nesiguranța ce domnește în peninsula balcanică”.

„Narodni Prava” organ guvernamental, scrie: „În timp ce o parte din presa sârbo-bulgară continuă a amenința Bulgaria cu alianța sârbo-greacă, o altă parte a inventat știrea că Serbia a făcut Bulgariei toate concesionile și aceasta totuș refuză de a colabora cu înțelegerea.

Sârbii susțin că ei fac concesionile, iar presa oficioasă greacă e contra tuturor concesionilor, cari nu se fac în interesul Greciei.

Se pare că alianța sârbo-greacă, are drept principal obiect, a intriga în comun contra Bulgariei.

Dela Niș se afirmă că se cedează, iar dela Atena toți strigă într'un glas, că orice concesionile făcute de Sârbi, nu e aprobată de Grecia.

Jocul acesta permite Sârbilor a se scuza și justifica prin tratatul sârbo-grec. Dar nimic nu poate ajuta nici pe Greci, nici pe Sârbi, ceace e bulgar, va fi bulgar.”

„Volia” scrie, că după informațiile primite Serbia a refuzat de a face Bulgariei concesionile ce i-au fost cerute de împătrita înțelegere.

Altădată Bulgaria era invinuită de presa rusă că se târguește cu liberatoarea sa; astăzi însă Serbia își bate joc, în mod necinstit, de demnitatea și onoarea protectorilor săi, Ruși.

Totuș presa rusă, n'a calificat niciodată purtarea Sârbilor ca o târguială.

E curios însă, că în momente atât de critice, pentru armata sa, Rusia n'a găsit mijloacele eficace pentru a dejuca intrigile diplomatice ale Serbiei.

Bulgarii vor sta spectatori indiferenți până în momentul în care interesele bulgare vor impune o acțiune energică. Deodată așteaptă ca înțelegerea să se plictisească ea însăș de intrigile sârbești.

Și Bulgarii au jucat în 1913 rolul ce-l joacă

astăzi Sârbii și se poate ca și aceștia să plictisească, ca și Bulgarii în 1913 greșelile lor.

Ziarul grec „Nea Hellas” scrie: „Antiguvernamentalii nu vor să înțeleagă, că politica dlui Venizelos nu urmărește mijlocul de a alipi Grecia de Germania, ci cum ar putea evita pericolul ce cu adevărat amenință Orientul, pericol ce constă în dominația Germaniei și a aliaților ei, Turcii.

Dacă Grecia, chiar din motive bine întemeiate ar rupe relațiile cu Serbia, ea ar descu-raja România și ar face-o să nu se mai gândească la o alianță cu înțelegerea, ba încă ar sili-o să se atașeze puterilor centrale. Grecia menținând deci relațiunile sale de alianță cu Serbia nu numai că se expune pericolelor, ci întretine și întărește și mai mult relațiile sale de prietenie cu România.

Mai mult încă, prin alianța sa cu Serbia, Grecia împiedecă pe Bulgari de a se da definitiv de partea Germaniei și a Turciei”.

„Patris”, venizelist: În mijlocul cataclismului universal, Grecia are — înainte de toate — obligațiuni față de ea însăș. Ea trebuie să-și menție ferm situația actuală, urmând realizarea idealurilor sale naționale, când împrejurările vor fi prielnice. Țara are un guvern responsabil, bazat pe o matură experiență a trecutului și pe libera voință a poporului, și bucurându-se de încrederea Coroanei — altfel nu ar fi la putere. Acest guvern și-a fixat de mult programul său politic și așteaptă cu mare încordare și atențiune împrejurările și ocaziile ce se prezintă astăzi, sau cele ce se vor prezenta mâine.

Se impune deci, ca să încetăm de a ne mai emite unele păreri, cari fără a fi cel puțin convingerile unui partid politic, sau măcar reflexul unei ideologii naționale, dau impresia că ar putea exista în Grecia o altă politică în afară de politica greacă”.

Fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria.

— Darea de seamă generală a Epitropiei administrative asupra anului 1914. —

Darea de seamă, ce ne luăm voie a prezenta în cele următoare și ce obicinuiam să publicăm în cadrele anualelor fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor noștri, trebuia să apară îndată după încheierea anului trecut, în primăvara celui prezent. Imprejurările extraordinare prin cari am trecut și trecem încă, împreună cu imposibilitatea funcționării regulate a epitropiei administrative, ni-au făcut cu neputință publicarea la timp a acestei dări de seamă. Credem însă,

și azi formule estetice pentru documentarea savantă a individualității artistice... Nu, dragilor scriitori români, noi astăzi nu avem „personalitatea”, nu ne putem război extra muros, nu putem săcăm esteticismul și nu ne putem ascunde în turnul de fildeș al singurătății înfrigurate, astăzi nu mai putem slăvi ființa aleasă a cutărei femei și nu putem leșina cu madrigaluri parfumate în fața balcoanelor — astăzi, pe umerii noștri purtăm povara istoriei și momentul este atât de sfânt și mare, încât dacă l-am prăda pentru fredonarea sonetelor, am merita boțovaniile plebeei...

Alexandru Ciura este unul dintre acei puțini, cari nu caută învingeri efemere și nu se lasă pasionat de dorințele intime ale individualității sale, condeii îl dă în mâinile rebegite ale soldatului român, alege subiecte simple din viața entuziastă, ticăloasă și narghelizată a soldatului — ne poartă pe lângă spitale și ne arată răniții, ne face să ne înduișăm de despărțirea a două prieteni, rostește sub pomul de Crăciun vorbiri pentru soldații răniți, și ne duce în valea Zumina, ca să ne înfiorăm de un strigăt din urmă: Alexandru Bogdan... Ciura devine actual, este scriitorul războiului nostru — vorbește despre actualismul românesc. Scriitorul modest, pe care nu l-am văzut afișat prin București și despre care presa reclamei n'a vorbit niciodată, Alexandru Ciura, care deși unul dintre cei mai fecunzi scriitori transilvăneni este și astăzi aproape necunoscut în România,

în loc de a-și prepara nemurirea, cum fac titanii, lângă un șorț — în loc să dedice „opere ilustre” „ilustrilor patroni”, își instrună lira (căci, înzadar va protesta, Ciura este poet prin firea nostalgică și excepțional de impulsivă) pentru „cauza dreaptă” a neamului românesc din Ardeal, vorbește de cele 600.000 mii de soldați români, pe cari războiul ni i-a smuls de lângă cămin, ca să prepare adevărata nemurire a elementului românesc — este aceasta o operă solidă? merită aceasta recunoștință, trebuie aceasta susținută în presă? este datoria criticeii române să constate.

Nu mă influențează nici un sentiment de milă, față cu situația literară în care se află fecundul scriitor român — și nici nu paradoxez laudele, scriind câteva rânduri despre noua operă a lui Ciura.

Volumul „În războiu” al scriitorului nostru talentat, este o operă matură și scrisă sub influința covârșitoare a războiului. Ciura vede cu ochii unui realist stările actuale. Raționează, dar nu devine banal în sentimentalism, constatând suferințele mari ale neamului nostru. Nu cere lacrimi, dar stropește cu lacrimi mormintele crude ale morților noștri și virtuos în expunere, simplu, ca un stilist latin, ne spune lucruri pe cari le-am văzut și le simțim mereu. Schițele sale sunt blânde. Nu se revoltă în contra nelegiurii sorței — nu este Tyrteu, dar este totuș forte — și forța lui ne pare simpatcă de origină, căci este actuală.

Bine înțeles o critică migăloasă și preten-

țioasă ar putea aduce argumente de contrazicere cu duimul împotriva noului volum al lui A. Ciura. S'ar putea spune că arta adevărată nu poate fi adusă în comparație cu efectul spontan și trecător al actualului literar. Doctrinariii ar putea să-l acuze pe autorul nostru că impasivitatea lui artistică în opera produsă este un defect. Dar realitatea nu poate fi confundată nici de astădată cu aparința — și reaua voință ar însemna o nedreptate la adresa talentului lui Ciura. Volumul: „În războiu” chiar pentru că se ocupă exclusiv cu războiul și numai cu el — și chiar pentru că nu constituie egocentrismul astăzi destructiv — al unui scriitor, se ridică la înalta valoare a unei opere etice, căci se ocupă de viața acelor multe sute de mii de Români aflători sub drapel, cari astăzi hărăzesc viitorul intelectualității române din Ardeal.

Dar pe lângă aceasta, noul volum al lui Ciura este o prea frumoasă colecție de schițe adevărate, scrise sugestiv și cu rafinamentul, care înșală pentru moment ochii judecătorului preocupat. Să nu uităm că sub simplitatea voită a scriitorului, se ascunde maniera scrierii perfecte — și dacă Al. Ciura a sordinat stilul său, o face, ca să fie la înțelesul tuturor.

A scrie la înțelesul tuturor, despre toți acei, ce se găsesc în războiu, iată succesul noului volum al lui A. Ciura. Titanii nu s'ar bucura de acest succes modest, dar cum Ciura este scriitor de bun simț și nu reclamă, își va afla și de astădată mângăerea în opera alcătuită.

Emil Isac.

că deși întârziată, comunicările și rapoartele ce venim a face în firul ei, vor fi binevenite și vor da dovadă de ordine, pe care am introdus-o și pe care vom să o menținem — sub orice împrejurări — în administrația averii fundamentale.

Din dările de seamă precedente se știe, că tendința noastră, a Epitropiei administrative a fost, să ne îngrijim a aduna cât mai multe mijloace financiare pe seama fundațiilor, ce ni s'a dat spre chivernisire, pentru că — întârziată materialiceste — să-și poată îndeplini cât mai ușor și mai bine chemarea. Stăruințele noastre în această direcție n'au rămas fără rezultat, căci averea fundamentală s'a sporit în anul 1912 cu

Cor. 14.917.51

iar în 1913 cu

Cor. 27.742.11

La un loc deci cu

Cor. 42.659.66

Rezultatele primilor doi ani din activitatea noastră, ne îndreptățeau la cele mai frumoase prospecte pentru viitor. Tocmai de aceea, în anul 1914, despre care raportăm, am continuat cu propaganda noastră obicinuită, pe care am susținut-o, fără întrerupere, până la declararea războiului european. În acest interval de timp am isbutit să adunăm pentru fundațiunea noastră o sumă destul de considerabilă, sumă, care, dacă rămăneau împrejurările normale din trecut, desigur, nu ar fi rămas în urma celor adunate în anii precedenți.

Peste tot am adunat — în cursul anului trecut — Cor. 13.823.37 și anume:

1. Din dividende și dobânzi	Cor. 4127.57
2. Din răscumpărarea felicitărilor de anul nou 1914	3637.28
3. Din donația pentru fondul Ioan Russu-Sirianul	1400.—
4. Din sumele adunate de redacțiile ziarelor noastre	1221.89
5. Din diverse contribuiri	1094.08
6. Din adaose de abon. și inserț.	814.55
7. Din donațiile unor anonimi	858.—
8. Din contribuiriile băncilor	670.—

La un loc 13.823.37

sumă din care subtrăgându ajutoarele și spesele administrative de 1448.48 rezultă o augmentare curată de 12.374.89

Cu privire la singuraticile poziții cu cari s'a sporit averea fundamentală, observăm:

1. Dividendele și dobânzile, cari în bilanțul precedent au figurat cu cor. 2733.12, au crescut la cor. 4127.57, arătând deci un spor de venit de cor. 1594.45 față de anul anterior;

2. Sumele încasate din răscumpărarea felicitărilor de anul nou, în 1914, au fost de cor. 3637.28, față de cor. 1646.50 din anul premergător. Și la aceste poziții deci se arată un plus de cor. 1990.78;

3. Pentru un nou fond, despre care vom aminti și în cele de mai jos, am primit cor. 1400.—;

4. Redacțiile ziarelor noastre, special „Românul”, „Gazeta Transilvaniei” și „Drapelul” — prin propaganda lor neobosită — ni-au mijlocit donațiuni dela publicul lor cetitor la diverse ocazii, de cor. 1221.89;

5. Din diferite prilejuri, petreceri, producțiuni, serate, cununii, aniversări, etc. am primit cor. 1094.08;

6. La reînnoirea abonamentelor ni s'a trimis prin redacțiile ziarelor „Gazeta Transilvaniei”, „Libertatea”, „Drapelul” și „Revista Economică” din suprataxe de abonamente respective de inserțiunii suma de cor. 814.55;

7. Trei anonimi au contribuit cu cor. 858, și — în fine;

8. Băncile noastre ne-au dat și în anul trecut cor. 670. — La aceste din urmă observăm, că — cu contribuiriile lor din cei doi ani anteriori — au dat fundațiunii noastre un capital curat de cor. 5762.44.

Față cu evenimentele fundațiunii de cor. 13.823.37, în anul trecut, am avut și unele sarcini de suportat prin aceea că am acordat ajutoare la unii ziaristi lipsiți, în sumă de cor. 1200 și am plătit ca cheltuieli de administrație (porto, copist și spese de drum) cor. 248.48. La un loc deci am avut de suportat sarcini de cor. 1448.48, sumă care, natural, se micșorează veniturile totale, rămânând un capital curat de augmentare de cor. 12.374.89. Cu acest nou capital averea totală a fundațiunii se urcă la suma de cor. 80.505.25.

Trecând după acestea la fondurile administrate în cadrele fundațiunii, raportăm:

1. Fondul Dr. Ioan Mihu a crescut dela cor. 27.926.16 la cor. 29.236.75;
2. Fondul contrib. diverse dela cor. 21.310.40 la cor. 24.159.65;
3. Fondul Anton Mocsonyi de Foen dela cor. 10.000.— la cor. 10.700.—.

4. Fondul Eleftera și Dr. T. Mihali dela cor. 5000 la cor. 5341.60 și în rine

5. Fondul Dr. A. Muresianu a crescut dela cor. 3593.80 la cor. 4130.85.

Ca fonduri noi s'au activitat în cursul anului trecut:

1. **Fondul felicitărilor răscumpărate**, care s'a format din sumele încuse sub acest titlu în 1913 și 1914, total cor. 5536.40 și care se va augmenta și în viitor pe aceeaș cale. Fondul acesta s'a inițiat la dorința mai multor binevoitori ai fundațiunii ziaristilor și ca o dovadă de concordentă față de toți aceia, cari în trecut și în viitor, vor răscumpăra obicinuitele felicitări în favorul ziaristilor noștri, și

2. **Fondul Ioan Russu-Sirianul**, format din o sumă de cor. 1400 primită din prilejul desvălirii bustului dela Siria al cunoscutului și mult apreciatului nostru ziarist și publicist. La ocazie potrivită se va face apel la cunoscutii și amicii regretatului Russu-Sirianul, să augmenteze acest fond.

Ce privește viitorul, avem puțin de zis. Până la restabilirea relațiilor normale în patria noastră, până vom putea relua deci activitatea noastră din trecut, apelăm la publicul român să nu întrelase a contribui cu obolul său, după putință, la augmentarea continuă a fundațiunii ziaristilor români. Sumele ce s'ar dona rugăm să se trimeată sau la adresa secretarului sau la aceea a băncii „Ardeleana”, din Orăstie. Sibiu, la 1 Septembrie 1915.

Epitropia administrativă:
Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretar.

Cetind un necrolog...

Cetim în „Mișcarea” din Iași:

O durere neașteptată a rănit adânc inima celui mai duios dintre cântăreții neamului nostru, — poetul **Gheorghe Coșbuc**: un groaznic accident de automobil a răpus pe fiul său, **Alexandru** dus în excursiune prin ținutul Gorjului.

Faptul tragic a fost relatat prin ziare în toate ananunțimile, și el a impresionat pe toți aceia cari l-au cetit. Mulți s'au gândit, în primul moment, la autorul „Baladelor și Idilelor”, care, între prieteni intimi, își povestea adesea dragostea ce o avea pentru copilul său.

Aici, la Iași, într'un superb amurg de vară, l-am auzit și eu pe poet povestind multe din năsbățiile ce i le făcea copilul — pe atunci un micuț! — și am putut vedea cum în ochii săi, ai lui Gheorghe Coșbuc, strălucea acea nețărnută dragoste părintească dublată de vibrarea unui temperament de artist.

Micuțul acela care făcea deliciul poetului, și tânărul de azi în care părinții își puneau atâta nădejde, nu mai este. Infiorătorul său sfârșit a fost anunțat prin următorul necrolog, de către poet și tovarăsa de viață, dna **Elena Coșbuc**:

„Mama sa Elena și tatăl său George, cu durere vestesc pe cei ce au iubit ori au cunoscut pe fiul lor Alexandru Coșbuc, că lângă Târgu-Jiu, Mercuri 29 August, a murit de o groaznică moarte într'un accident de automobil.

Aduș în București va fi îngropat în cimiterul Șerban Vodă la orele 3 p. m. Duminică 30 August, în ziua acelu stânt al cărui nume i-a purtat sârmanul în zilele vieții sale, care atât de scurtă i-a fost măsurată.

Aducă-și cu drag aminte de fiul nostru toți aceia cărora le-a făcut vreodată vre-o plăcere ori vre-o bucurie, de bunătatea inimii sale și cu drăgălășenia sufletului său cel neconținut vesel”.

Așa a anunțat poetul moartea fulgerătoare a fiului său drag. În durerea covârșitoare care i-a cuprins sufletul, poetul și-a păstrat întreaga bunătate a inimii cu care a adus la cunoștință moartea fiului său, înhumat eri în ziua onomasticeii sale...

Simți par'că din cetirea acestei impresioante înștiințări toată jalea părintească, iar în minte îți reinvie și mai puternic finalul filosofic din „Moartea lui Fulger”:

Nu cerceta aceste legi
Că ești nebun când le n'țelegi!
Din codru rupi o rămurea
Ce i pasă codrului de ea:
Ce-i pasă unei lumi întregi
De moartea mea!

Arald.

Correspondență din Bulgaria.

România face propuneri Bulgariei? — Situația în Bulgaria. — Demisia prințului Trubetzkoi. — Serbia e neinduplecată. — Ce se spune la Sofia despre România. — Apelul opoziției bulgare. — Arestarea autorului. — Manifestul țarului anunțând anexarea nouilor teritorii.

— *Correspondență specială.* —

Ziarele scriu că în fine România ar fi făcut propuneri Bulgariei pentru acord comun. Unele spun că propune ca convorbirile să se facă pe baza protocolului dela Petrograd. Guvernul bulgar nu ar fi răspuns încă.

Iată ce scrie în privința asta „Balkanska Posta”:
„Azi avem temei de a afirma că România se încearcă a stabili o înțelegere, pentru un atac comun din partea Serbiei, României și Bulgariei contra puterilor centrale.

În cercurile competente se socotește, că aceste încercări, române, cari au mai curând ca scop de a îndepărta un eventual atac în contra Serbiei și României, sunt din capul locului condamnate la insucces”.

După declarațiile unui ministru, guvernul bulgar urmărește cu cea mai mare atenție desvoltarea raporturilor din România și statele centrale. Guvernul bulgar nu a determinat cantonamentul în care va sta Bulgaria, în cazul unui conflict armat între România și puterile centrale cu atât mai mult, că șansele pentru o înțelegere între amândouă părțile sunt încă destul de însemnate.

Părerea dominantă e că România va satisface cererile puterilor centrale. Dacă, însă, conflictul va izbucni Bulgaria va urma acea politică pe care guvernul o va găsi mai corespunzătoare cu cauza uniunii naționale.

D. Radoslavoff a declarat că situația Bulgariei e atât de bună, cum nu a fost niciodată dela începutul războiului general. Ministrul a mai declarat că guvernul e pe cale de a asigura uniunea poporului bulgar și că pentru acest scop guvernul e hotărât să întrebuinteze toate mijloacele.

În cercurile diplomatice de aici se afirmă, că prințul **Trubetzkoi** și-a dat din nou demisia, din cauza desăvârșitei neinduplecări a Serbiei.

„Balkanski Currier”, ziar de curând apărut scrie următoarele: „Aflăm din isvor diplomatic că: raporturile dintre România și puterile centrale au ajuns la un moment critic.

Acum în urmă guvernul german a dat o notă în care

insistă asemenea ca România să îndeplinească angajamentele luate de a procura benzină și alte articole trebuincioase în suma de 200 milioane lei. Se cere iar ca România să permită transitarea vagoane încărcate cu munițiuni, destinate armatei turcești.

Zilele acestea se svonește încotinu, că dnii **Marghiloman** și **Carp** vor compune noul cabinet.

Comanduirea pieței a confiscat apelul care se colporta printre orașeni, cu invitația de a-l subscrie. Acest apel susține hotărârea șefilor opoziției cari cer un cabinet compus din toate partidele pentru evitarea politice de aventuri. Acești șefi cer, în acelaș timp, desființarea cenzurei și a stărei de asediu.

Autorul apelului, profesorul **Kristeff**, a fost arestat. Pe exemplarul găsit asupra lui erau iscăliți un număr de profesori universitari, generali în rezervă, avocați, poeți, literați, foști primari ai capitalei, medici, bancheri, comercianți, etc.

Se vestește că zilele acestea va apare un manifest semnat de țar și de miniștri, care va anunța țării anexarea teritoriilor cedate acum de Turci.

St.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcudin Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10 :: :: fil. porto postal. :: ::

Mișcări de trupe române.

Un articol al dlui general Crăiniceanu.

In legătură cu comunicatul oficioaselor guvernului român desmințind știrile bulgare despre mișcări de trupe române, d. general Crăiniceanu face următoarele observații în „Universul” sub titlul „Acoperirea frun-
tariei noastre” într'un articol prim publicat din nr. dela 2 Septembrie st. v.:

„Publicul trebuie să fie bine informat și luminat, pentruca să nu judece greșit, mai ales măsurile militare pe cari le vede cu ochii.

Din momentul ce o țară vecină la frun-
tarie pare a intra în războiu, sau, cel mai târ-
ziu, când ea a intrat deja în războiu cu o pu-
tere oarecare, statele învecinate au dreptul și
datoria să se acopere la fruntarii cu trupe de
acoperire.

Trupele de acoperire trebuie de odată, dela
început, în complectul lor și mobilizate, să se
găsească la fruntarie. Aceasta, în scopul ca
să nu avem surprinderi.

Uneori trupele de acoperire, în parte sau
în total, se află la garnizoanele dela frun-
tarie chiar din timp de pace cum este cazul frun-
tariei de est a Franței, dinspre Germania.

În principiu, trupele de acoperire sunt,
cel puțin în parte, destinate în special cu a-
ceastă misiune, pentru ca, de o parte ele să
fie pregătite în consecință, iar de alta, să nu
strice organizarea și ordinea de bătaie a ar-
matei la mobilizare și, prin urmare, chiar ope-
rațiunile de războiu.

Trupele de acoperire nu se desfășură dela
început, ele nu fac paza propriu zisă și activă
în cordon: ele se țin potrivit apropiate de
frun-
tarie și se așează în garnizoane bune și
bine alese. Toate acestea, în scopul de a se
asigura cerințele militare, liniștea și bunul
traiu al trupelor, evitându-se oboseala și con-
sumarea forțelor.

Aceste științe intră în cadrul statmajoru-
lui armatei, și el are dreptul exclusiv de a le
aplica în mod riguros cu prevedere și la
timp”.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare
următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 18 Septembrie. — Se comunică dela
cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală, ofensiva ru-
sească s'a prăbușit dealungul Strypei. Dușmanul a pă-
răsit ieri teatrul luptelor din zilele din urmă și s'a re-
tras la Siret. Muniția părăsită și alte semne arată că
Rușii s'au retras în goană cu o mare iuteală. S'a con-
statat, că Rușii au suferit în fața pozițiilor noastre
pierderi grave.

Dealungul Ikwei situația e neschimbată. În regiunea
cetăților din Wolhinia luptele au continuat împotriva
forțelor rusești în număr covârșitor. Am respins nu-
meroase atacuri. Azi am retras unele părți din frontul
nostru, spre apus, în pozițiuni construite prealabil.

În Lituania trupele noastre au forțat împreună cu
aliații noștri trecerea pe țărmul nordic al râului.

Pe frontul italian: În fața pozițiilor noastre din
Tirol și Carintia (la sud de Schludersbach) Italienii au
fost siliți să-și retragă frontul în urma incendiilor de
păduri. La Flitsch dușmanul suferind cele mai grave
pierderi, continuă cu sfertările sale de a se apropia de
fortificațiunile noastre. Repetițiile atacuri ale Italienilor
îndreptate împotriva pozițiilor de pe coasta vestică
a munților Ravelnik și Javorcek, s'au prăbușit. Afirmă-
ția, cuprinsă în comunicatul oficial italian din 16 Sep-
tembrie, că noi am folosi bombe cu acid cianic, de sine
se înțelege că e o invenție răutăcioasă.

Berlin, 18 Septembrie. — Se comunică dela marele
cartier principal:

Pe frontul occidental: Aviatorii noștri au atăcat va-
sele dușmane, cari s'au arătat la Dunkerque. Au nimerit
un distrugător de mine. Situația pe front nu s'a schim-
bat. Francezii au încercat zadarnic ca să recucerească
partea de tranșee care au pierdut-o la Perthes.

Pe frontul oriental: Grupul marelui mareșal Hindenburg:
La Schlock am respins atacurile dușmane. Împotriva
căpului de pod dela Dünaburg continuăm atacul. Am
cucerit unele părți din pozițiile înaintate ale dușma-
nului. La Vilna, trupele noastre înaintază. Intre Vilia
și Niemen am rupt frontul dușman în diferite puncte.
Dușmanul se retrage începând de azi dimineață. Am
capturat 26 ofițeri și 5380 soldați și 16 mitraliere.

**Aripa dreaptă și grupul prințului-mareșal Leopold de
Bavaria:** Am transportat peste Szczara forțe mari. Duș-
manul începe să se retragă.

Grupul marelui mareșal Mackensen: În regiunea Teles-
chany-Logischin și la sud de Pinsk l'am împins mai în-
dărăpt pe dușman. În cursul urmăririi spre Pinsk am
făcut prizonieri 21 ofițeri, 2500 soldați și am cucerit 9
mitraliere.

Pe frontul sudoriental: Rușii au început să se retragă
în fața trupelor germane.

Prada de războiu ce am făcut-o la Nowogreorgiewsk,
conform inventarului încheiat acum, se urcă la 1540
tunuri, 23.219 puști, 103 mitraliere, 160.000 muniție ar-
tileristică de pușcat și 7 milioane 900 mii cartușe de
pușcă. Numărul tunurilor capturate la Kowno se urcă
la 301.

Constantinopol, 18 Septembrie. — Se comunică dela
cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: Situația nu s'a schimbat.
Detășamentele de recunoaștere trimise în diferite di-
recțiuni îl neliniștesc pe dușman cu fiecare prilej și se
întorc dela atacurile lor, prin cari surprind pe dușman,
încărcate cu pradă de războiu. Artileria noastră a
pușcat cu eficacitate asupra dușmanului, care tindea
să-și sape tranșee; focul artileriei noastre a resfirat în
mal multe rânduri aceste trupe dușmane. În regiunea
Sedilbahr, artileria noastră a provocat în 16 Septem-
brie, la aripa stângă, lângă un svărlitor de mine, o
mare explozie. O parte a flotei noastre a bombardat
cu succes un far pe peninsula Krim, precum și o fa-
brică. Dușmanul a răspuns cu foc de pușcă și artilerie,
dar n'a pricinuit pagubă vaselor. Tot în această re-
glune, de partea sudică a peninsulei vasele noastre au
scufundat 4 vapoare rusești încărcate.

Pe frontul Irak: În regiunea Kalet ul Nedjum, în
noaptea spre 12 Septembrie, voluntarii noștri au întreprins
un atac de surprindere împotriva unei tabere
dușmane, pricinuindu-i mari pierderi dușmanului și a

făcut multă pradă de războiu. În ziua următoare au dat
un nou atac împotriva aceleiaș tabere, alungându-l pe
dușman, care a lăsat în urma sa 100 morți. În 16 Sep-
tembrie am silit un avion dușman să coboare la nord
de Korna, pe pilot și însoțitor i-am făcut prizonieri. A-
paratul l'am reparat și acum îl întrebuițăm. Pe cele-
lalte fronturi nici o schimbare.

Budapesta, 19 Septembrie. — Se comunică dela car-
tierul principal:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală a fost ieri
liniște. Dușmanul a bombardat mai intensiv frontul no-
stru dealungul Ikwei. În regiunea cetăților din Wolhinia
am ocupat noul pozițiuni, fără ca să fim conturbați
de dușman. În Lituania îl urmărește pe dușmanul care
se retrage, forțele ces. și reg., cari înaintază între ar-
matele germane.

Pe frontul italian: Artileria grea italiană a deschis
ieri tarăș un viu foc împotriva fortificațiilor noastre
de pe Vielgereuth și Lafraun, dealtcum la granița Ti-
rolului și Carintiei situația nu s'a schimbat. Atacul în-
dreptat împotriva regiunii Flitsch, care l'a costat pe
dușman singur numai în bazinul văii peste 1000 oa-
meni, a dat greș. Azi dimineață dușmanul a evacuat
pozițiunile cele mai înaintate. În regiunea Vrsic, duș-
manul a încercat să asalteze sub scutul ceții de seară
una dintre pozițiunile noastre înaintate, dar întreprin-
derea a dat greș. Spre miezul nopții trupele noastre au
aruncat în aer zidul clădit din saci cu nisip de către
Italieni, împreună cu soldații ce se ascundeau după
acest zid. În sectorul sudvestic al platoului carstic Do-
berdo am aruncat în aer în noaptea trecută tranșee ina-
mice.

Berlin, 19 Septembrie. — Se anunță dela marele
cartier principal:

Pe frontul occidental: La sudost de Bray pe Somme
a reușit să executăm explozii întinse într'o pozițiune
dușmană și la spatele ei. În lupta favorabilă ce a ur-
mat după explozie, Francezii au suferit considerabile
pierderi sângeroase. Am făcut prizonieri câțiva Fran-
cezi. La vest de Argonne am împrăștiat cu focul artilie-
riei noastre, pricinuindu-i grave pierderi, un detașam-
ent francez ce săpa tranșee. Canoada intensivă a
continuat în mare parte a frontului.

Pe frontul oriental: Grupul marelui mareșal Hindenburg:
Atacul de ocire întreprins împotriva Vilnei de către
armata colonel-generalului Eichhorn a avut succes de-
plin. Aripa stângă a ajuns la Noderyno, Smorgon și
Wornlany. Încercările dușmanului de a ne frânge liniile
cu forțe considerabile concentrate în grabă în direcția
spre Michaliski a dat deplin gres. Operațiunea de învâ-
lțire ce progresa cu o putere irezistibilă și în acelaș
timp atacul puternic întreprins împotriva frontului duș-
man de către armatele generalilor Scholtz și Gallwitz,
l'au constrins pe dușman, începând de ieri, să se re-
tragă repede pe întreaga linie. Vilna foarte întărită a
ajuns în stăpânirea noastră. Pe dușman îl urmărim pe
întreg frontul.

Grupul prințului-mareșal Leopold de Bavaria: Și
acest grup îl urmărește pe dușmanul în retragere. Gru-
pul a ajuns la linia Medradovice-Dowonoje-Dobromyl.
Ariergardele dușmanului le-am respins.

Grupul marelui mareșal Mackensen: La nord de Pinsk am
ajuns la Aswilița, la sud de oraș am trecut peste Stru-
men.

Pe frontul sudoriental: Situația nu s'a schimbat.
(Notă. Bray se găsește lângă Somme, la 7 km. spre
sud dela Albert).

Berlin, 19 Septembrie. — Se comunică dela marele
cartier german:

După rapoartele ziarelor, Balfour a spus în camera
deputaților englezi că Londra e oraș nefortificat, cum
toți o știu aceasta și de sigur o știu și Germanii și în
consecință în baza normelor strategiei civilizate nu e
permis să se întreprindă atacuri aeriene împotriva lui.

Cum nu e un secret nici pentru ministrul Balfour
faptul că Londra e fortificată cu întărituri permanente
și și mai multe fortificații de câmp, avem de a face deci
cu pervertire conștie a stării faptice. Afară de aceasta
ministrul a uitat să spună că arătându-se dirigeabilele
germane deasupra Londrei, totdeauna Englezii au des-
chis mai întâi focul. A mai uitat să spună, mai departe
faptul foarte important pentru judecarea stării faptice,
că aeroplanelor aliaților au întreprins în repetiții rânduri
atacuri împotriva localităților deschise și cari se gă-
sesc departe de teatrul operațiunilor și au atăcat chiar
și pe călătorii pașnici a trenurilor personale, cari nu
se puteau apăra.

Sistarea circulațiunii pe căile
ferate române.

București. — O telegramă a direcției generale a
C. F. R., adresată tuturor inspectoșilor de mișcare din
țară, le pune în vedere să suspende, până la noul or-
dine, toate încărcările de cereale în vagoane româ-
nești pentru toate punctele de frontieră și anume: Bur-
dujeni, Palanca, Predeal și Căineni.

Incărcări de mărfuri se fac numai la Giurgiu-Ramadan și numai de mărfuri bulgare, cari, după cum se știe, se încarcă în vagoane străine pentru Germania.

Motivul acestor suspendări este numărul mare de vagoane încărcate și cari împiedică circulația prin diferitele gări din țară.

Succesorul ambasadorului Dr. Constantin Dumba.

Rotterdam. — Agenția „Reuter” publică următoarea informație primită din Washington: Ambasadorul Statelor-Unite la Viena a predat ministrului de externe austro-ungar nota Americii, în care se cere ca ambasadorul Dr. Dumba să fie rechemat din postul său. La primirea acestei note baronul Burian a declarat, că *Dr. Dumba va fi rechemat la Viena și după o consfătuire cu dânsul, chestia se va rezolva în mod definitiv.*

În cercurile diplomatice din Viena se crede, că în urma stărilor politice grave din momentul de față, nici nu se va aștepta sosirea lui Dr. Dumba, ci se va trimite în locul lui pe *Kajetan Mérey*, fost până în timpul din urmă ambasador al monarhiei în Italia.

Quadrupla înțelegere face noi demersuri la Niș.

Sofia. — Se comunică oficial din Niș, că reprezentanții quadruplei înțelegeri de acolo, au făcut eri noi demersuri pe lângă guvernul sârb, pentru a ceda pretențiilor Bulgariei.

Guvernul, ca și poporul sârb, continuă însă să fie adversar hotărât, al satisfacerii cerințelor quadruplei înțelegeri.

Curentul contra Rusiei — considerată ca promotoarele a noului demers — în rândurile armatei sârbești, ia din ce în ce proporții mai mari, întreaga ofițerie condamnând presiunile ce se fac de quadrupla înțelegere la Niș, în favoarea Bulgariei.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 20 Septembrie 1915.

Un poet-erou: Charles Peguy.

Ziarul parisian „Le Temps” povestește diferite anecdote din viața poetului *Charles Peguy*, care a murit ca sublocotenent în luptele teribile din Champagne. *Charles Peguy* a concurat la premiul „Robichon”. Acest premiu e de 4000 franci și a fost înființat în anul 1860 de un maior dela cavalerie, pentru a se acorda în fiecare an acelei persoane, care prin știința, arta ori literatura sa s'a distins în departamentul Loiret.

Consiliul general al departamentului are misiunea de a distribui premiul. *Peguy* e de origine din departamentul Loiret, din capitala acestuia. El a concurat la premiul acesta, nu însă pe vremea debutului, ci înainte de izbucnirea războiului, când era de vre-o 40 ani și și publicase deja toate operile, cari i-au făcut renume în Franța și străinătate. Desigur *Peguy* nu aștepta dela premiul acesta nici glorie, nici reclamă. Totuși cei 4000 franci ar fi curmat pe-o vreme mizeria și grijile, de cari *Peguy* a avut prea multă parte în viața lui de literat.

Poetul a făcut ce un poet poate face într'un asemenea caz. S'a lăsat să fie recomandat și era atât de modest și de supus, cum numai se putea dori. Și-a luat un protector care era mai cu trecere în Orleans, care nu-i împărțea vederile lui politice, dar care se simțea foarte onorat de-a putea proteja pe un poet renumit și pe lângă asta compatriot, al lui. Această persoană cu trecere era deputatul radical din Orleans. Cu toate acestea ostenele lui au fost zadarnice.

Premiul nu i s'a acordat bietului *Charles Peguy*. Cei mai mulți consilieri generali din Loiret nu-l cunoșteau și nici nu voiau să-l cunoască. *Peguy* era tocmai „profetul în țara lui”, mai puțin cunoscut și mai puțin prețuit în orașul natal, în departamentul lui, decât în uriașul Paris. Revista literară bilunară, redactată de *Peguy*, n'avea mai mult de patru abonemenți în Orleans.

Opera de oăpetenie a lui *Peguy* pentru care ar fi trebuit să primească premiul de 10.000 franci al Academiei din Paris e „*Misterul binețării Jeanei d'Arc*”.

Episcopul orașului Orleans, care pe *Jeana d'Arc* și pe *Peguy* îi număra printre credincioșii săi și a cărui viață era animată de activitatea fecioarei *Jeana*, după propria-i mărturisire n'a citit niciodată opera compatriotului său. În Orleans este o singură bibliotecă unde se află cărțile lui *Peguy*.

E de notat că *Peguy* era radical înfocat pe vremea afacerii Dreyfus.

Peguy care a muncit toată viața în mizerie, n'a avut nici după moarte noroc.

Academia Franceză, a avut ideea de a distribui toate premiile de cari dispune, scriitorilor căzuți în luptă pentru Franța. Acest gest l'a făcut pentru a cinsti memoria lor și pentru a veni în ajutorul familiilor lor ajunse în mizerie. Se zice că până acum ar fi căzut în războiu mai mult ca 100 scriitori francezi, al căror nume e cunoscut. Lui *Peguy* însă, nici de astădată *Academia Franceză* nu i-a votat marele premiu, ci i-a votat altul tot de 10.000 lei, astfel că văduva și copiii lui nu pierd nimic, deși acest premiu n'are aceeași valoare morală și literară.

— *Mâne, Marți, fiind sărbătoare* — Nașc. de Dzeu — numărul viitor al ziarului nostru va apare *Mercuri seara*.

Medic militar român distins. Maj. Sa a conferit medicului de regiment *Dr. Ioan Moldovan*, comandantul spitalului de rezervă mobil 3/7 din Bpesta *crucea de cav. al ord. Franz Iosef*. Precum știm, acest distins medic român a mai fost decorat până acum pentru serviciile sale eminate pe câmpul de luptă cu diferite prilejuri de M. Sa monarhul și de împăratul *Wilhelm*.

Știri din România. D. comandor *Grațoski*, ajutorant M. S. reginei *Elisaveta*, a plecat la Curtea de Argeș spre a lua măsurile convenite, în vederea parastasului ce se va oficia la 27 Septembrie v. cu ocazia aniversării unui an dela moartea regelui *Carol*.

Vor participa la acest parastas întreaga familie regală, ministrii, corpul diplomatic, precum și toate autoritățile superioare din țară.

— Intre guvernul român și cel italian au loc tratative pentru a se libera furniturile comandate în Italia de către administrația poștelor și telegrafului român, și a căror plată a fost încă de acum câteva luni făcută.

— D. *Sebastian Greceanu*, consul general al României la *Ismail*, și d. *A. Condoratu*, atașat de legăție al României la *Niș*, sunt în trecere spre *București*.

— A apărut în Editura „*Librăriei Școalelor*” C. Sfetea, *București*: „*Ilderim*” poveste în umbră și lumină de *Maria, regina României*.

— D. *Burileanu* interpret la legăția română din *Roma* a fost chemat în administrația centrală a ministerului.

Decorati. D. *Iosif Andrica*, învățător român în *Zam*, care își face de prezent datoria față de patrie pe câmpul de războiu, în rangul de sublocotenent în rezervă, a fost decorat pentru ținuta lui eroică în fața dușmanului, cu *Signum laudis*”.

— Subofițerul de intendanță *Ioan Florea* a fost decorat pentru ținuta sa în fața dușmanului cu „*Crucea de argint cu coroană pe panglica de vitejie*”.

Dăruire. D. *Al. Chicinașiu*, sublocotenent, *Feldpost 308* a trimis la administrația noastră suma de 5 cor. ca ajutor pentru orfanii celor căzuți pe câmpul de onoare.

Mari mulțumiri!

GENERALUL CRĂINICEANU, DIRECTORUL POLITIC AL ZIARULUI „UNIVERSUL”. Confratele *L'Independance Roumaine*, oficiul guvernului român, dela 17 Sept. salută angajarea ilustrului general *Crăiniceanu* ca director politic al ziarului „*Universul*” în următorii termeni:

Generalul Crăiniceanu este o personalitate prea cunoscută pentru a mai încerca pentru cetitorii noștri să-l facem portretul. Sunt cunoscute strălucita carieră militară și importante serviciile ce le-a făcut armatei ca șef de stat major general și ministru de războiu. Însă pe lângă calitățile profesionale este înzestrat cu o facultate a cugetării și de expresiune cari lămuresc desăvârșit problemele militare, privesc dintr'un înalt punct de vedere și tratate cu vederile largi ale unei culturi vaste și aprofundate. Generalul Crăiniceanu este un specialist înzestrat cu un intelect în toată forța acestui cuvânt, și calitățile sale sunt ajutate de un foarte viguros talent de scriitor: considerația aceasta a îndemnat Academia să-l distingă numărându-l printre membrii săi. Cronicele sale militare sunt atât de clare, atât de vii, studiile sale sunt însuflețite de un patriotism foarte sincer, foarte vibrant.

Ca cronicar militar generalul *Crăiniceanu* face publicațiilor la cari colaborează dovada unei științe

și a unui talent de primul ordin, ca director al celui mai mare ziar popular al nostru.

— În Franța, în fruntea unuia din organele cele mai populare ale pressei franceze, este ofițerul de stat major *Ch. Humbert*.

Inmormântarea unui erou rus în Arad. Ieri, *Duminecă*, a avut loc în Arad înmormântarea locotenentului rus *Victor Malkievici* din regimentul 17 de ulani. La impozanta înmormântare a eroului rus a luat parte un public foarte numeros din localitate. Cosciugul a fost petrecut de vre-o 40 de prizonieri ruși, un pluton de onoare și delegația corpului ofițerilor noștri din garnizoana locală. Onorurile militare au fost date de un pluton de soldați din regimentul 33 de infanterie din Arad.

Un faimos escroc — bun patriot. O ispravă delicioasă a făcut un escroc parizian, al cărui patriotism i-a dat ocazia binevenită nu numai de a păgubi, ci de a da o lecție patriotică celui escrocat. Un domn *Lepetit-Vermoulet*, mic funcționar în pensiune, care trăia în cartierul *Batignolles* din *Paris*, a fost de curând victima unor escroci cari i-au furat economiile în suma de 2000 franci, ce-i păstra în aur fascinator. Până aici nu e nimic deosebit.

Noutatea cazului e că victima primi a doua zi următoarea scrisoare: „Domnul meu! Un patriot indignat îți adresează această scrisoare. Într'un moment, când patria are atâta nevoie de aur, dta ai nerușinarea de a ascunde în locuința dtale 100 piese de aur á 20 fr. Ceea ce ai neglijat dta, am făcut eu. După ce am luat banii m'am dus direct la *Banca Franței*, am dat cei 2000 franci și ca om corect și onest am cerut chitanță pe numele dtale, care pentru menținerea ordinii comerciale o alătur. Iubirea de adevăr mă face să-ți declar, că pentru cei 2000 franci în aur, am primit bancnote în aceeași valoare pe cari le rețin, pentru a avea o amintire dela dta și pentru enormul necaz patriotic ce mi l'a cauzat lipsa dtale de patriotism”.

Blondine și brunete. Blondinele trec în general ca cele mai frumoase femei, și dacă din întâmplare mai au și ochii de culoare închisă, trec de frumuseți rare. Când însă e vorba de măritis, lucru curios, ele pierd locul dintâi. S'a calculat că femeile cu părul negru se mărită mai repede, mai bine și număr mult mai mare. Dintre 100 femei, cam 79 brunete ajung în fata altarului și tot așa s'a calculat că dintre 100 brunete, 83 își găsesc un bărbat, pe când dintre blondine se mărită numai 55. Motivul trebuie căutat probabil în deosebirea temperamentelor. E o părere foarte răspândită, dar cu toate acestea greșită, că păr negru și temperament vioiu trebuie să fie absolut identice. Poate fi, că în general brunetele să fie mai vitale, dar blondinele sunt mai pline de temperament și mai cu foc. Deosebirea cea mare e că, pasiunea blondinelor e ascunsă sub exteriorul liniștit la aparență, care de observatorii superficiali e privită drept lipsă de temperament. În urma acestor constatări, s'ar putea crede că blondinele sunt mai dorite de soții decât brunetele și totuși nu este așa fiindcă brunetele mai mult superficiale au favorul față de blondine că posed acele facultăți cu cari înlănțue mai repede pe un bărbat.

x Trăsuri pentru copii, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copii, paturi pentru odihnă, reticule, pungii, pălării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pardesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: *Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.*

(Fi 2497)

O rectificare.*

Suntem rugați să dăm loc următoarelor două declarațiuni relativ la stabilirea adevărului afirmațiunilor cuprinse într-o corespondență apărută în coloanele ziarului nostru:

I.

Afirmațiunile corespondentului Dvoastre din nr. 184, cu privire la chestiunea mea ajunsă la Prea Ven. consistor mitropolitan, nu corespund adevărului. După ale mele informațiuni, P. V. consistor mitropolitan, întrunit în zilele trecute, nu a decis meritoric nici apelațiunea ce i-am adresat, nici actul de remediu — corespondentul Dv. zice „acuză” în contra Ven. consistor din Arad — ce l'am adresat guvernului. Deci nici unul dintre aceste acte nu putea fi respins ca „absolut neîntemeiat”.

O lămurire: guvernului nu i-am trimis acuza, ci numai cererea de a-mi corecta gradul de salarizare, pe care însuș guvernul îl stabilise pe baza unui act consistorial apelat de mine, deci neridicat la valoare, și de a-mi regula consecințele materiale ale corectării cerute, în sarcina vistieriei statului și a celei dieceazane. Cererea aceasta am trimis-o atunci, adică în vara anului 1914, și P. Ven. consistor mitropolitan, ca să se știe, că nu umblu pe din dosul autorităților bisericești.

Arad, la 19 Sept. n. 1915.

Octavia Ciuhandu n. P. Deseanu
profesoară la școala civilă.

II.

Din respectul către adevăr și către cetitorii „Românului”, am a declara următoarele:

În calitatea mea oficioasă nu am avut nici o ingerință la crearea situației controversate a soției mele ca profesoară la școala diecezană civilă de fete din Arad. Nimeni nu a fost curios de părerile mele; nici eu nu m'am îmbulzit cu ele pe Ven. consistor.

Dacă nevastă-mea, ca profesoară nedreptătită, se folosește de cel mai elementar drept omenesc — al remediuului — de a se apăra: această împrejurare nu are de a face nici cu poziția mea oficioasă, nici cu cea de soț.

Invinuirea de „pildă rea pentru jignirea autonomiei bisericești”, pusă în legătură cu persoana și casa mea, e o provocare neîntemeiată, de care nu mă las răpit în polemii inoportune; dar îmi rezerv a răspunde când eu voi găsi de bine, alegându-mi locul și calitatea, în care să iau cuvântul.

Arad, 6 (19) Sept. 1915.

Dr. Gheorghe Ciuhandu.

*) Pentru cele publicate în această rubrică, redacția nu ia răspundere.

Kenj-ro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare)

(44)

X.

Fiul și mama.

— Ediția a patra! Răsboiul din Coreea! Ediția a patra!

Un vânzător de gazete, striga în gura mare pe stradă, sunând în clopot. În urma lui, venea în goană o *kuruma*, și când aceasta ajunse în Bancho, înaintea casei Kawashima, se opri.

Se întorcea acasă Takeo.

Bătrâna aștepta cu teamă întoarcerea lui Takeo. Cum însă „învinge cine trage sabia mai întâi”, dânsa, chiar din ziua în care Yamaki îi aduse răspunsul generalului, a și trimis în casa Kataoka toate lucrurile norei sale. Dânsa recunoștea că era crud ceea ce făcea, dar cum nici una din măsurile ce le luase nu putea fi înălțurate și trebuiau făcute mai târziu sau mai curând, la câteva zile după aceasta nu se mai gândea la ceea ce a fost, ba chiar se arăta mai puțin supărăcioasă ca de obicei.

Servitorii însă, cari erau de partea tinerilor stăpâni, erau indignați de purtarea bătrânei, și așteptau cu nerăbdare întoarcerea baronului.

Așa stăteau lucrurile, când Takeo se întoarse. Scrisoarea pe care i-o trimisese vicontesa Kato se încrucisase cu dânsul pe drum, iar mama

sa, în scrisorile ce-i trimisese, nu îi pomenise nici o vorbă de cele petrecute, astfel că lui Takeo nu-i trecea prin minte nimic, și de-abia debarcat în portul Yokosuka, a luat primul tren spre Tokyo.

Camerista, când ieși din camera lui Takeo, se duse la fata care pregătea ceaiul, și-i zise:

— Știi? Domnul baron nu știe ce s'a întâmplat. A adus un dar pentru nevasta sa.

— Cum se poate?

— În toată lumea n'o să mai găsești o mamă care să divorțeze pe băiatul ei în lipsa lui. Ai să vezi, cât o să se supere de tare... Femeia această este mai rea ca un drac.

— Așa este!

— N'am văzut decând sunt o femeie așa de avară, așa de uricioasă ca dânsa! Nu știe decât să ne certe, de dimineața până seara!... Se vede că este de neam... Fată de țaran din Satsuma! Mie mi s'a urit să mai trăiesc în casa aceasta!

— Cum se poate ca domnul baron să nu știe că s'a divorțat?

— Se prea poate!... Dânsul era des departe. Cine și-ar fi putut închipui, că dânsa o să gonească pe nora sa, ca pe o servitoare? Mi-este milă de domnul baron... dar și de biata doamna Nami... Sărăcuța! ce tristă o fi!... Auzi? bătrâna iar strigă... fii cu băgare de seamă, Mat-chan, că de nu, este vai de tine!

Glusul mamei și al fiului se auzea din ce în ce mai tari.

— Îmi făgăduiești să aștepti până la întoarcerea mea! strigă Takeo. Nu mi-ai pomenit nimic în scrisorile ce-mi scriai. De ce ai făcut așa? De ce? Ah, nu mai pot răbda!... Nici nu m-aș fi gândit, că tu... ah, dar asta este prea mult!

— Am greșit, da, am greșit, și te rog să mă ierți. Eu n'am nimic cu Nami, dar țin prea mult la tine și...

— Tu nu te gândești decât la mine... dar dacă te-ai gândi și la cinstea mea, și la renumele meu... și la acel sentiment omenesc...

— Takeo, cred că tu ești bărbat, iar nu muere! Ții tu așa de mult la Nami, încât să umilești pe mama ta?

— Ah! dar ceea ce ai făcut tu, este mai presus de răbdarea mea.

— Azi, dragul meu, este prea târziu, și nu mai este nimic de făcut. Ce ai mai putea să faci tu acum?... Mai ales te rog să nu-ți uiți că dacă vei face vre-o nebunie, nu numai onoarea mamei tale ar fi compromisă, dar și a ta.

(Va urma.)

Ultima oră.

CONSILIU DE COROANĂ LA LONDRA.

Haga. — În palatul Buckingham din Londra a avut loc un consiliu de coroană secret sub președenția regelui și cu toți miniștrii. Se crede, că miniștrii au prezentat regelui un proiect pentru introducerea serviciului militar obligatoriu.

CETĂTENII ROMÂNI DIN STRĂINĂTATE
CHEMAȚI SUB ARME.

Copenhaga. — Cetățenii români obligați sub arme cari petrec pe teritoriul Danemarcei au fost provocați să se întoarcă în patria lor și să se prezinte la corpurile lor.

Berlin. — Consulatele române au inmanuat cetățenilor români, cari petrec în Germania, ordinul de chemare sub drapel.

FORTE GERMANE SPRE BALCANI?

Paris. — Majorul Civieux scrie în „Le Matin”:

Germanii nu vor mai înalța mult, ci se vor întări în tranșee în Lituania. Forțele lor principale se duc acum în Balcani, ca să salveze Constantinopolul și așa se închidă și cea din urmă poartă pentru Rusia.

BULGARIA VA LUA ÎN PRIMIRE NUMAI
MÂNE TERITORIILE TURCEȘTI CEDATE.

Sofia. — Bulgaria va ocupa teritoriile, cari i le-a cedat Turcia, numai mâne, Marți, în 21 Septembrie. Amânarea îngreunează situația guvernului. Călătorii spun că Turcii au evacuat deja suburbiile Adrianopolului.

LA 20 SEPTEMBRIE ST. N. SE AȘTEAPTĂ
ÎN SOFIA ULTIMA DECLARAȚIE A
„ENTENTEI”.

Sofia. — Ultima declarație a „ententei” se așteaptă aproximativ la 20 Septembrie st n. Se consideră ca un moment decisiv faptul, că guvernul procedează cu mare severitate în contra foilor rusofile agitatoare.

PRINȚUL BRÂNCOVEANU LA NIȘ.

București. — Se telegrafiază din Niș: Prințul Brâncoveanu, delegatul guvernului român, venind dela Paris prin Salonic, în trecerea sa prin Niș s'a oprit aci câteva zile, unde a vizitat mai multe personaje politice și diplomatice cu cari a avut importante convorbiri.

După întrevederile cu d. Pasici președintele consiliului de miniștrii sârb, cu d. Trubetzkoj, ministrul Rusiei și cu ministrul Franței, prințul Brâncoveanu a plecat spre Sofia, unde se va opri de asemenea câteva zile.

Misiunea terminată, prințul Brâncoveanu va pleca la București.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Persoanele, cari trimet sume de bani prin mandat postal, sunt cu insistență rugate a scrie pe dosul mandatului (partea liberă a cuponului) în ce scop anume se trimite suma, și a adresa mandatul exclusiv

ADMINISTR. ZIARULUI „ROMÂNUL”,
iar la nici un caz nu la adresa vreunor persoane private. (Librăriile străine socot spese și detrag rabat). Tot-
asemenea s risorile, cari aparțin redacției ziarului (ca manus rise etc.) să se adreseze pt. redacție, iar cele administraționale (în chestii de abonament, publicațiuni taxabile, inserțiuni, reclame, schimbări de adresă, reclamări etc.) să se adreseze pt. administrație.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Flume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba mărgele, aleasă	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură 1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vâmbut prin rambursă.

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 — 1912

Vin alb	—	—	1.10	1.00
Rizling	—	—	1.15	1.10
Roșu de Mîniș	—	—	1.60	1.20
Carbenet	—	—	1.40	—

Vinuri vechi și noul din anul 1914.

Vin alb	—	—	—	90	80
Rizling	—	—	—	92	82
Șiller	—	—	—	96	86

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

No 2519

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Vlăstari de salcâmi (bagrin)

de 2 ani, calitatea I

de 70—100 cm. înălțime 1000 buc. 8 cor
> 100—150 > > > 12 >
peste 150 > > > 16 >

De vânzare la pepiniera:

Klár és Demeter, faiskolája.

Nyiregyháza.

(Ka 249—91)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1914.

23 August

151 115 384
207 724 740
640 155
257 477 771
107 395 216
11 273 958
—
11 999 357
16 759 377
4 036 281
6 732 328
1 086 831
720 622
136 394 667
—
253 544 822
27 437 634
23 402 909
6 497 513
1073 124 181

12 000 000
37 203 800
5 526 192
534 379 010
3 810 594
2 425 965
26 625 205
389 939 489
61 213 926
1073 124 181

ACTIV

aur (monete)	169 568 488
stoc „ (depozitat)	25 220 000
metalie „ (lingouri)	260 000
trate și disponibil consid. ca aur	75 814 310
Argint și diverse monete	—
Efecte scontate	—
{ 34 242 300 Impr. pe ef. publice	25 574 400
{ 111 428 100 Impr. pe ef. publ. în et. crt.	48 818 700
{ 73 152 916 88 275 184 din care nu s'au ridicat lei	24 585 743 24 230 957
Imprum. Statului de 15 milioane fără dovanda (1901)	—
Imprumutul statului în cont crt pe banuri de tezaur 3% aur (1914/1915.)	—
Efectele Capitalului social	—
Efectele fondului de rezervă	—
„ amort. imobil. mobil și mașinilor	—
Imobile	—
Mobilier și mașini de imprimerie	—
Cheltuieli de Administrație	—
Efecte și alte valori în păstrare	—
Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Imprum. Statului	—
Efecte în gaj și în păstrare provizorie	—
Conturi curente	—
Conturi de valori	—
Conturi diverse	—

PASIV

Capital	—
Fond de rezervă	—
Fondul amort. imobil. mobil. și mașinilor	—
Bilete de bancă în circulație	—
Profit și Pierdere	—
Dobânzi și beneficii diverse	—
Conturi curente și recipise la vedere	—
Efecte și alte valori de restituit	—
Conturi diverse	—

Taxa: Scont 6%, Dobânda 7%.

1915.

14 August 22 August

269 622 696	270 862 798
439 502	431 270
205 249 937	204 026 988
48 094 687	49 805 357
11 273 958	11 273 958
233 985 747	241 486 029
10 699 576	10 699 576
16 411 177	16 407 177
3 956 631	3 956 631
6 738 025	6 738 025
1 111 153	1 111 153
739 672	759 355
138 894 041	138 793 341
300 000 000	300 000 000
159 539 353	160 419 339
20 440 537	20 832 910
22 366 309	21 798 257
35 619 064	36 883 431
1 485 182 115	1 495 785 645

12 000 000	12 000 000
39 780 616	39 804 376
5 907 700	5 907 700
688 806 370	699 951 660
4 902 667	4 902 667
1 940 080	2 269 386
61 365 538	60 339 104
598 433 394	599 212 680
72 045 755	71 398 072
1 485 182 115	1 495 785 645

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,

Piața Andrásy, colțul Salacz utca

Telefon 1059.

Telefon 1059.

(Ca 2270)

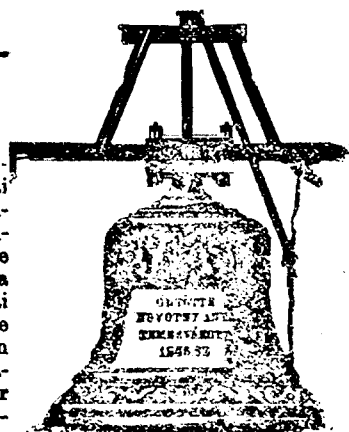
Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate și previzate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 411 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedus Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. În bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințioasă și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

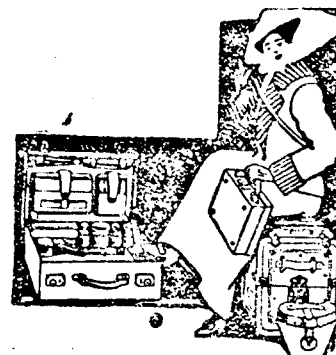

Du 1345

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE și COFERARIE ORENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR Strada Cisnădiei 45. SIBIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovățuri, port-monee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY (vârzobi), permanent în depozit. Toate articolele oim brânzele numite și reparatura lor se execută prompt și lefin. Liste de prețuri la cerere se trimite franco. (O-9 Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștiințioasă.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, învătări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**